

Aan
de gemeenteraad

Datum 7 november 2023
Zaaknummer 2023-0158390
Betreft Vaststellen Visie sociaal domein Dordrecht 2030

Vergadering van
Portefeuillehouder: Chris van Benschop
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Zorgzame Stad
Auteur: Susan van Oostrom-van der Meijden
E-mail: saw.van.oostrom-vander.meijden@dordrecht.nl
Verantwoordelijke:
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

de visie sociaal domein Dordrecht 2030 vast te stellen, uitgaande van de volgende uitgangspunten:

1. bestaanszekerheid is de basis;
2. Dordtenaren helpen elkaar zoveel mogelijk;
3. voldoende kwalitatief aanbod aan algemene voorzieningen;
4. tijdige en integrale toegang tot passende specialistische hulp;
5. investeren in preventie en vroegsignalering;
6. investeren in normaliseren;
7. investeren in integraliteit;
8. investeren in samenwerking met en tussen partners;
9. differentiatie in de uitvoering.

Raadsvoorstel

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende functie. De raad stelt de visie sociaal domein Dordrecht 2030 vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Een deel van deze verantwoordelijk is, via mandatering en delegatie, belegd bij de GR Sociaal en GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. Welke taken precies gemandateerd zijn en welke taken gedelegeerd zijn, staat beschreven in de gemeenschappelijke regelingen en mandaatbesluiten.

Wat is het doel?

Met deze visie streven we naar een sterk sociaal Dordrecht. Een stad waarin inwoners gelijke kansen hebben, inwoners elkaar helpen en inwoners snel en passend geholpen worden wanneer het (even) niet gaat. We hebben hierbij bijzondere aandacht voor inwoners in kwetsbare situaties. Het groeiend tekort aan zorgpersoneel, de groeiende vraag naar (complexe) hulp en de toenemende financiële druk op het sociaal domein, maken het noodzakelijk om keuzes te maken.

Een integrale beleidsvisie dwingt ons als gemeente om de ondersteuning aan onze inwoners integraal op te pakken en de inwoner centraal te stellen.

Wat zijn per besispunt de argumenten en wat is hierop de toelichting?

De decentralisatie van de drie wetten (Jeugdwet, Participatiewet en Wmo) heeft de nodige veranderingen in gang gezet, maar heeft ook geleid tot grote vraagstukken. Zowel inhoudelijk als financieel. Er is een groeiend tekort aan geschoold zorgpersoneel en de vraag naar hulp neemt steeds verder toe. Niet alleen naar lichte hulp, ook het aantal complexe hulpvraagstukken neemt toe. Dit zet de financiën in het sociaal domein flink onder druk.

In deze visie geven we een Dordtse integrale blik op de verschillende opgaven waar we voor staan en kijken we vooruit naar nieuwe ontwikkelingen. Als we niets doen worden wachtlijsten (nog) langer, gaat de kwaliteit van hulp achteruit en zal het recht van de sterksten in onze samenleving steeds vaker gaan gelden. Dat willen we niet. Het maken van keuzes is noodzakelijk en onvermijdelijk. Een integrale beleidsvisie dwingt ons als gemeente om de ondersteuning aan onze inwoners integraal op te pakken, hulp verder te ontschotten en de inwoner centraal te stellen. De visie is ons Dordtse baken in een snel veranderende maatschappij.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

Afbakening

Een integrale visie kan heel breed ingestoken worden met tal van beleidsterreinen. Dit maakt het echter vaak minder concreet en verhoogt daarmee niet de kwaliteit van het beleid. In deze visie vormen de drie gedecentraliseerde wetten in het sociaal domein (Jeugdwet, Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)) de basis, waarbij we de verbinding leggen met andere beleidsterreinen en wetten. Door deze verbindingen te leggen, creëren we synergie (1+1=3) en versterken we ieder beleidsterrein.

Afhankelijkheid van het Rijk

Met de decentralisatie zijn taken overgedragen van het Rijk naar de gemeenten. Als gemeente zijn we sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners door het bieden van jeugdhulp (Jeugdwet), Wmo-voorzieningen (Wmo) en inkomensondersteuning (Participatiewet). Zowel voor de wettelijke kaders als voor de financiering zijn we afhankelijk van het Rijk. Landelijke beslissingen rondom de toegankelijkheid van hulp en de beschikbare middelen hebben grote invloed op de keuzes die we als gemeente kunnen/moeten maken. In de nabije toekomst spelen bijvoorbeeld de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en herijking van de Participatiewet, waarmee we als gemeente rekening dienen te houden.

Afhankelijkheid van partners

De Jeugdwet en Wmo zijn zogeheten 'open einde regelingen'. Dit betekent dat we als gemeente de vraag naar hulp altijd blijven betalen. Bij jeugdhulp komt daar nog bij dat er naast de gemeentelijke toegangspoort, via het sociaal wijkteam, er twee andere toegangspoorten zijn: de Gecertificeerde Instellingen (GI's) en medische verwijzers (zoals jeugdartsen en huisartsen) waar we geen directe invloed op hebben. De integrale visie sociaal domein gaat dan ook over samenwerking in verschillende ketens.

Externe ontwikkelingen

De stijgende vraag naar hulp en het groeiend tekort aan zorgpersoneel is grotendeels afhankelijk van demografische, maatschappelijke en economische ontwikkelingen, zoals de vergrijzing, de gevolgen van corona, de oorlog in Oekraïne, de toenemende ervaren druk van de prestatie maatschappij, de polarisatie in de samenleving, het toenemende wantrouwen in de overheid en de inflatie. Ontwikkelingen waar we als gemeente weinig tot geen invloed op hebben, maar die wel effect hebben op ons beleid. We kunnen het niet alleen. We hebben als gemeente onze partners in de stad, in de regio en in het land nodig.

Financiën

Zoals gezegd zijn we voor de financiering van de drie wetten afhankelijk van het Rijk. De meerjarenbegroting van de Dordtse gemeenteraad dient als financieel kader waarbinnen we ons beleid taakstellend uitvoeren. Wat betreft het beschikbare budget zien we in de huidige meerjarenbegroting dat er steeds minder financiële middelen beschikbaar zijn voor het sociaal domein. Het afnemende budget wordt verklaard door het vervallen van extra middelen die gekoppeld zijn aan het huidige politiek akkoord, het vervallen van landelijke gelden (bijvoorbeeld

vanwege de Hervormingsagenda jeugd) en mogelijk geen voortzetting van incidentele Rijksbijdragen.

Meerjarenbegroting 2024 onder druk

De gemeente dient een sluitende begroting te presenteren. Hierop wordt toegezien door de provincie. Voor 2024 is dat het geval, maar voor de jaren erna zien we ons gesteld voor een aantal uitdagingen (zie het financieel meerjarenperspectief). We doen uw raad ombuigingsvoorstellen toekomen, die kunnen oplopen naar € 30 miljoen, om de begroting sluitend te krijgen. Deze zoektocht naar ombuigingspotentieel kan invloed hebben op de hier geschetste ambities, beleidsinterventies en/of middelen.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

We vinden het belangrijk dat de visie goed uitvoerbaar is en draagvlak heeft in de stad: bij inwoners, professionals en maatschappelijke partners. De integrale visie moet realistisch en (financieel) haalbaar zijn.

Gesprekken met inwoners

Naar aanleiding van de beeldvormende sessie in maart hebben we ervoor gekozen om ook apart met specifieke doelgroepen in gesprek te gaan, te weten: jongeren, ouderen en mantelzorgers. Onderwerpen die we onder andere met hen besproken hebben, zijn (mentale) gezondheid, isolatie/eenzaamheid, ontmoetingsplekken, overbelasting en de behoefte aan ondersteuning. Wat leeft er in de stad? En wat wordt gemist? De gesprekken hebben voor het zomerreces plaatsgevonden.

Bijeenkomsten met partners

In mei hebben we twee participatiebijeenkomsten georganiseerd met maatschappelijke partners, professionals en cliëntvertegenwoordigers, zoals de Adviesraad Wmo en Jeugd, het Platform tegen Armoede, Dordrecht Sociaal, Samen Dordt, Humanitas, Hulplijn Dordt, de Sportraad, Jong JGZ, Drechtdokters, de Sociale Dienst Drechtsteden en de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ. Het doel van deze bijeenkomsten was om de inhoudelijke uitgangspunten uit de startnotitie verder uit te werken.

Afzonderlijke gesprekken met partners

Na het zomerreces hebben we meerdere gesprekken gevoerd met verschillende partners, zoals de Adviesraad Wmo en Jeugd, Sociale Dienst Drechtsteden, Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid en Dordrecht Sociaal (het sociaal wijkteam, buurtwerk en jongerenwerk). Zij hebben belangrijke input geleverd, waarop we de visie aangescherpt hebben.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Vaststellen integraal beleidsplan en verordening sociaal domein - Startnotitie

Raadsinformatiebrief over Stand van zaken: integrale visie sociaal domein - Raadsinformatiebrief

Hoe wordt dit betaald?

De meerjarenbegroting 2024-2027 van de gemeente Dordrecht dient als financieel kader voor deze visie. En specifiek: het begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht.

Begrote bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Bestaanszekerheid				
- Bijstandsverlening	79.368	79.368	79.368	79.368
- Werk en Participatie	38.137	37.829	37.828	37.827
- Minimabeleid	9.650	9.651	9.653	8.383
- Kwijtscheldingsbeleid	2.298	2.298	2.298	2.298
<i>Subtotaal</i>	<i>129.453</i>	<i>129.146</i>	<i>129.147</i>	<i>127.876</i>
Ondersteuning WMO/Jeugd				

Begrote bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
- Specialistische hulp	81.622	80.406	76.867	76.774
- Algemene voorzieningen	34.849	35.263	34.864	31.562
<i>Subtotaal</i>	<i>116.471</i>	<i>115.669</i>	<i>111.731</i>	<i>108.336</i>
TOTAAL	245.924	244.815	240.878	236.212

Toelichting: prijspeil 2024

Bovengenoemd financieel kader is het vertrekpunt, een momentopname. De gemeenteraad kan dit kader - gedurende de looptijd van de integrale visie op het sociaal domein - versmallen of verruimen door bijvoorbeeld geactualiseerde cijfers van de GR Sociaal c.q. GR dienst Gezondheid & Jeugd, mutaties in de ontvangen (Rijks)middelen, andere accenten in een komende raadsperiode etc.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

Na vaststelling van dit raadsvoorstel zal er een gebruiksvriendelijke publieksversie van de visie gemaakt worden voor inwoners.

Daarnaast gaan we aan de slag met de voorbereidingen voor een integrale verordening sociaal domein. De verordening betreft een (praktische) vertaling van de vastgestelde visie, waarin de huidige verordeningen (Jeugdhulp, Wmo, Werk & Inkomen, Schuldhulpverlening en Persoonlijk Minima Budget) samengevoegd worden. We verwachten de integrale verordening voor het zomerreces 2024 aan de gemeenteraad aan te bieden.

Tot slot werken we de visie in de loop van 2024 verder uit in meer concrete uitvoeringsprogramma's voor verschillende onderdelen, zoals voor armoede en schulden, vrijwillige inzet, mantelzorg, gezondheid en algemene voorzieningen.

Het college van Burgemeester en Wethouders

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 7 november 2023 inzake Vaststellen Visie sociaal domein Dordrecht 2030;

gelet op artikel 160, lid 1 onder a van de Gemeentewet;
gelet op Jeugdwet, Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning;

b e s l u i t :

de visie sociaal domein Dordrecht 2030 vast te stellen, uitgaande van de volgende uitgangspunten:

1. bestaanszekerheid is de basis;
2. Dordtenaren helpen elkaar zoveel mogelijk;
3. voldoende kwalitatief aanbod aan algemene voorzieningen;
4. tijdige en integrale toegang tot passende specialistische hulp;
5. investeren in preventie en vroegsignalering;
6. investeren in normaliseren;
7. investeren in integraliteit;
8. investeren in samenwerking met en tussen partners;
9. differentiatie in de uitvoering.

Aldus besloten in de vergadering van